



Centerpartiet



Yrkande

Regionstyrelsens arbetsutskott 7 oktober 2025

Ärende: Delårsrapport per augusti 2025

Motiv

Månaderna fram till augusti har fortsatt i samma hjulspår som tidigare – mycket tufft för vårdpersonalen och ingen ljusning i ekonomin. Tyvärr är det inte oväntat. Region Västerbotten befinner sig i en djup, självförvållad vårdkris som påverkar såväl patienter som personal. Grundorsaken är en svag politisk styrning. År efter år läggs budgetar som inte håller ihop, och beslut som fattas saknar reell genomförandekraft. I stället för att ta itu med de grundläggande problemen skjuts de framför oss i en region där varje ny rapport visar att gapet mellan intention och verklighet bara växer.

Prognosen för 2025 visar på ett underskott på 656 miljoner kronor. Balanskravsresultatet är fortsatt kraftigt negativt med 427 miljoner kronor för året och totalt 859 miljoner kronor som måste återställas inom tre år. Löftet till regionfullmäktige var att underskotten skulle börja återställas, inte att de skulle växa ytterligare. Samtidigt försämrats soliditeten till –17,5 procent och låneskulden riskerar att öka med omkring 200 miljoner kronor redan i slutet av året. Att finansiera driften med framtida generationers skattepengar är varken ansvarsfullt eller långsiktigt, särskilt inte när underskotten växer år för år och regionen inte når något av sina tre finansiella mål. Vi delar helt bilden av att region Västerbotten inte når upp till målen för en god ekonomisk hushållning för 2025.

Historiskt har revisorerna konstaterat att endast en tredjedel av beslutade åtgärder inom hälso- och sjukvården faktiskt genomförts. Det visar tydligt på ett politiskt ledarskap som misslyckats med att säkerställa verkställighet, uppföljning och effekt. Det handlar inte enbart om ekonomi, utan om ledarskapets kärnuppgift – att styra en komplex verksamhet mot långsiktiga mål, skapa förutsättningar för genomförande och ta ansvar när målen inte uppnås. Denna brist på styrning syns även i år, inte minst i Hälso- och sjukvårdsnämndens hantering av fullmäktigeuppdragen. Uppdraget att minska personalkostnader med 250 miljoner kronor bedöms inte kunna genomföras utan allvarliga målkonflikter, något som var känt redan när budgeten antogs i november förra året. Målet att minska hyrpersonalkostnader nås inte, och därtill har vårdens tillgänglighet försämrats med längre väntetider och lägre produktion. Antalet anställda i Region Västerbotten har fortsatt att öka under 2025. Jämfört med samma period föregående år har personalstyrkan vuxit med 162 personer trots sparkrav.

Trots ökade skatteintäkter och statsbidrag förvärras läget i Region Västerbotten. Resultaten är fortsatt negativa, vårdköerna växer och arbetsmiljön blir alltmer ohållbar. För Norrlands universitetssjukhus är det utmanande att bibehålla sin status, givet bristen på vårdplatser samt resursläget för utredning och operationer. Det kostar också pengar, dels i uteblivna intäkter, dels i ökade kostnader när patienter måste hänvisas vidare. Samtidigt är beläggningsgraden på många kliniker över 100 procent, vilket innebär överbeläggningar och en ohållbar press på vårdpersonalen. I primärvården är bristen på distriktsläkare och distriktssköterskor akut. När patienterna inte får kontakt med sin hälsocentral söker de sig i stället till akuten, vilket driver på både kostnader och väntetider.

Situationen inom Folktandvården är också ansträngd. En ny hälsoodontologisk enhet har startats för att stärka det förebyggande arbetet, men den omfattande resursbristen gör att hela uppdraget inte kan fullföljas och svåra prioriteringar måste göras. Förebyggande insatser försvåras ytterligare av att uppföljningsdata från Västerbottens hälsoundersökning saknas sedan april.

Det är inte enskilda tjänstemän som bär ansvaret för dagens situation. Det är en följd av ett politiskt ledarskap som under årtionden valt att blunda för utvecklingen. Den socialdemokratiskt ledda majoriteten har år efter år duckat de svåra besluten, väjt undan för tydliga prioriteringar och i stället byggt en förvaltningskultur där styrning reducerats till dokument och visioner utan förankring i verksamheten. När budgetdisciplin saknas, när mål saknar koppling till effekt och när kostnadsökningar möts med nya lån vittrar styrningen sönder.

Det är därför avgörande att regionen nu gör ett omtag, inte bara i siffror, utan i hela sättet att styra och leda. Beslutsmandat måste kopplas till ansvar. Verksamheter som håller budget och visar resultat måste få fortsatt förtroende och utrymme att utvecklas. Det måste göras tydligt att den som tar ansvar också får det att märkas, och där ansvar brister måste det också få konsekvenser.

Det är inte längre möjligt att hoppas att problemen ska försvinna av sig själva. Västerbotten behöver ett ledarskap som vågar stå upp för tydliga mål, som ärligt kommunicerar verkligheten och som driver igenom nödvändiga förändringar. Att fortsätta på den inslagna vägen innebär att riskera både den medicinska kvaliteten, personalens arbetsmiljö och regionens långsiktiga ekonomiska stabilitet.

Sammanfattningsvis måste Region Västerbotten ompröva sitt politiska ledarskap och fokusera på att skapa en långsiktig och hållbar ekonomisk plan. Detta arbete kan inte skjutas upp till nästa budget utan måste påbörjas omedelbart. Prioriteringar måste omprövas och åtgärder vidtas för att säkerställa att invånarna får tillgång till den vård de behöver utan att regionens ekonomi undermineras ytterligare. Den vårdkris som råder i Västerbotten är en konsekvens av långvarigt styre – inte av omständigheter utanför regionens kontroll.

Yrkanden

- Att Godkänna upprättat förslag till delårsrapport per augusti 2025.
- Att Regionstyrelsen får i uppdrag att i samverkan med nämnderna skyndsamt ta fram en budgetprocess som avspeglar verksamheternas uppdrag, budget, behov, horisontella samt vertikala prioriteringar som harmoniserar med beprövad erfarenhet och eventuella vårdprogram.
- Att Regionstyrelsen och nämnderna får i uppdrag att säkerställa att budgetunderlag håller en tillräcklig kvalitet. Det bör bland annat finnas dokumenterade riskanalyser som visar att förslag på budgetar och åtgärder är möjliga att genomföra.

- Att Regionstyrelsen och nämnderna får i uppdrag säkerställa att verksamheterna samt fackförbund blir delaktiga i beredningen av budgetar, sparförslag samt i arbetet med att föreslå prioriteringar.
- Att Regionstyrelsen får i uppdrag att ta fram en åtgärdsplan för hur balanskravsresultatet på totalt 859 miljoner kronor ska återställas inom tre år, med tydliga delmål per år och nämnd.
- Att Regionstyrelsen och hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag att analysera och redovisa vilka åtgärder som krävs för att uppfylla vårdgarantin och säkerställa att Västerbotten inte längre ligger sämst i landet vad gäller väntetider till vård.
- Att Fullmäktige uppdrar till samtliga driftsnämnder att genomföra ytterligare kostnadsreducerande åtgärder kopplat till administrativa tjänster inom regionen.
- Att Regionstyrelsen och nämnderna får i uppdrag att göra ett omtag med arbetet kring att nå en ekonomi i balans genom att fokus riktas på analys och åtgärd per förvaltning och vilka kostnadsposter som har stora budgetavvikelser.
- Att Regionstyrelsen och nämnderna får i uppdrag att arbeta fram, utöver de tidigare fullmäktigeuppdragen, ytterligare nödvändiga kostnadsreducerande åtgärder.
- Att Regionstyrelsen får i uppdrag att i samverkan med nämnderna arbeta fram processtöd så att verksamheten kan genomföra horisontella prioriteringar som leder fram till skäliga utbudsbegränsningar.
- Att Hälso- och sjukvårdsnämnden får i uppdrag att skyndsamt intensifiera arbetet för att stärka universitetssjukvården.
- Att Regionstyrelsen reviderar sina riktlinjer för upptagandet av nya lån så att alla nya lån kräver politiska beslut samt åtföljs med en långsiktig plan hur de ska kunna betalas tillbaka.

Allians för Västerbotten

Nicklas Sandström(M)
Regionråd i opposition

Ewa-May Karlsson (C)
Gruppledare

Hans-Inge Smetana (KD)
Gruppledare

Maria Lundqvist Brömster (L)
Gruppledare